

ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті розглядається важливість емоційної регуляції професійної діяльності вчителя музики на основі застосування прийомів театральної педагогіки.

Різноманітність підходів у дослідженнях емоційної сфери особистості засвідчує, що найбільш актуальними у пізнанні цієї проблеми є особливості емоційного розвитку. Найбільш поширеним також є підхід, пов'язаний з визначенням періоду виникнення нових функцій емоцій у психічному розвитку, названих "новоутвореннями". Перспективними є дослідження, в яких співвідносяться особливості психічного розвитку з деякими адекватними рівнями емоційного реагування в конкретних умовах життєдіяльності особистості.

Зазначимо, що повноцінно реалізувати себе майбутній учитель може лише за умови усвідомлення своїх актуальних, потенційних, інтелектуальних можливостей; емоційної готовності до виконання певної діяльності. І саме проблема творчості на уроці музики враховує вище означені проблеми.

Взагалі, творчість ґрунтується на бажанні зробити щось таке, чого ще не було і ніхто ще цього не робив, або те, що існувало, переробити по-новому, краще. Іншими словами, творчий початок в людині – це прагнення вперед, до кращого, до удосконалення, до прекрасного в найвищій і найширшій сенсі цього поняття.

Формування особистості людини – це послідовна зміна і ускладнення системи ставлень до оточуючого середовища, до інших і до себе. А розвиток людини як особистості здійснюється всебічно і цілісно в єдності її фізичних і духовних сил. Психологія і педагогіка стверджують, що особистість формується в діяльності і у спілкуванні. Провідні риси особистості розвиваються внаслідок зовнішнього впливу на особистість, її внутрішній світ.

Розвиток людини – це процес якісної й кількісної змін, зникнення старого і виникнення нового, джерело і рушійні сили якого приховані у протирічній взаємодії як природних, так і соціальних сторін особистості. Природний бік людини розвивається і змінюється протягом всього життя. Ці розвиток і зміни носять віковий характер. Джерело соціального розвитку особистості знаходиться у взаємодії особистості й суспільства.

Творчість передбачає наявність в особистості здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що вирізняється новизною, оригінальністю, винятковістю. Вивчення цих властивостей особистості виявило важливу роль уяви, інтуїції, неусвідомлених компонентів розумової активності, а також потреби особистості в самоактуалізації, у розкритті і розширенні своїх творчих можливостей.

Практично, для кожної людини важливо володіти мистецтвом своєї професії. Як говорив В. Немирович-Данченко, є мистецтво і є творчість. Такий підхід до проблеми не випадковий. Він закономірно виникає тоді, коли йдеться не про зовнішні, а про глибинні творчі процеси у мистецтві. Так, творчий урок музики стає антитезою іншого уроку, у якому панує ремісництво, нехай навіть найуміліше. У зв'язку з цим виникає проблема "зовнішнього" і "внутрішнього" в мистецтві ведення уроку музики. Одна справа, якщо урок – лише привнесення певних слухових добавок до музичних вражень школярів. Інша справа, якщо це – особлива, неповторна зустріч із мистецтвом. Проблема "зовнішнього" і "внутрішнього" на уроках музики є, по суті, проблемою взаємин музики як мистецтва і мистецтва проведення уроку музики.

Сучасний досвід ведення уроку в школі переконливо доводить, що вчитель може бути справжнім творцем тільки тоді, коли щохвилини пов'язує нерозривною ниткою те, що він робить зі своїм внутрішнім світом, зі своїм ставленням до того, що звучить, життєвим досвідом.

Для уроку мистецтва психологічна, інтелектуальна, технічна, фахова підготовка недостатні. Необхідно підготуватися до уроку ще й емоційно.

Особливо важливо з емоційного боку професійної майстерності учителя музики уміння віднайти правильний тон уроку. Термін "задати тон" бесіді, виконанню віддавна побутує в мистецтві. Це поняття пов'язується з емоційним центром творчого процесу. Знайти правильний тон, що був би присутнім і був би своєрідним в кожному уроці – одне із найскладніших завдань підготовки вчителя на сучасному етапі.

Співвідношення внутрішнього і зовнішнього у мистецтві ведення уроку може успішно вирішуватися через формування у майбутнього вчителя акторської майстерності. Якщо ідею музичного твору сформулювати у декількох словах і у такому вигляді повідомити її учням, то життя цієї ідеї на цьому і закінчиться. В учнів важливо пробудити відчуття ідеї не стільки впливом на розум, скільки на почуття. Акторська майстерність у цьому відношенні володіє необмеженими можливостями.

Можна рекомендувати один з відомих у театральній педагогіці "прийом ототожнення", тобто злиття свого "Я" з образом, думкою, яку необхідно розкрити у творі. Даний прийом передбачає не тільки велику попередню роботу над твором (знання епохи, історії створення, художнього контексту тощо), а й органічне проживання вчителем художнього образу. Переживання – єдність інтелектуального і емоційного. А задля того надзвичайно важливо навчитися свідомо керувати підсвідомою творчою активністю своєї психіки, оскільки процеси у мистецтві й у художньому розвитку особистості пов'язані з підсвідомістю, з інтуїцією.

Для вчителя музики надзвичайно важливо вміти бути виразним у всіх своїх проявах, уміти знаходити адекватну зовнішню форму виразу почуттів, емоцій. Емоційне начало повинне природно поєднуватися у майстерності вчителя музики з аналітичними здібностями.

Матеріал надійшов до редакції 10.12.02 р.

Неретин В.А. Проблема эмоциональной регуляции педагогической деятельности учителя музыки.

В статье рассматривается значимость эмоциональной регуляции профессиональной деятельности учителя музыки на основе использования приемов театральной педагогики.

Neretin V.O. The Problem of Emotional Regulation of Music Teachers' Pedagogical Activities.

The autor considers the significance of emotional regulation of music teachers' pedagogical activities on the basis of theatrical pedagogy.